

2) Hvad som hålles eller bör hållas hemligt. *Det är, bör vara en h. för alla. Bevara, förtiga en h. Yppa en h. för någon. Anförtra någon en h. Utsprida, förråda en h. Göra en h. af något, fördöjlja det. Jag har ingen h. för dig, yppar för dig alla mina hemligheter.* — 3) Tystnad, som iakttages rörande något, hvilket bör hållas hemligt. *Saken har bedrifvits med all h., i all h. Saken har blifvit insvept i en ogenomtränglig h.* — 4) *I h.,* adverbialt uttryck: a) Utan vittne, och så att ingen vet det. *Jag har i h. talat med honom. De träffas i h.* — *Syn.* Hemligt, I lönnedom, Lönnligen. — b) Inom sig, i sitt hjerta. *Han låtsar sig älska henne, men i h. afskyr han henne.* — *Syn.* Tystnad, Förtigenhet. — 4) Förbogad kunskap, insigt, lära, hvaraf endast få lyckas blifva delaktige. *Kabbalans h-er.* — 5) Förbogad verkning, förborgadt förhållande. *Naturens h-er.* — 6) (i konst och vetenskap) Ett blott af en person eller högst få känt medel att kunna göra, tillvägabrinda vissa saker, frambrinda vissa verkningar. *H-en att måla glas med alla slags färger. Köpa en h. af någon.* — 7) (fig.) Af få känt medel att lyckas i något. *H-en att behaga. Han har sunnit h-en att rikta sig med versskrifning. H-en i konsten att regera, konstens, politikkens h.,* o. s. v., det svåraste och väsendtligaste i konsten att regera, o. s. v.

HEMLIGHETSFULL, a. 2. 1) (om sak) Som innehåller en hemlighet eller hemlig mening, syftning. *H-lla ord, bilder, tecken. Ett h-t uppförande.* — 2) (om person) Som onödigtvis gör hemlighet af obetydliga saker. *Det är en ganska h. menniska. Han är h. i allt.* — *Hemlighetsfullhet*, f. 3. — *Hemlighetsfullt*, adv.

HEMLIGHETSKRÄMARE, m. 3. En, som ger sig ut för att veta en mängd hemligheter, dem han likväl under tysthetslöfte yppar för hvem som helst.

HEMLIGHUS, n. 3. Afträdeshus.

HEMLIGHÅLLANDE, n. 4. (föga brukl.) Omständigheten, att man håller någonting hemligt.

HEMLOF, hëmmålv, n. 3. Lof, att återvända hem, att vistas hemma för någon tid. *Få, hafva h.*

HEMLUFT, m. sing. Luften i hemorten. (Fig.) *Andas h-en, vistas på hemorten, i hemlandet.*

HEMMA, hëmma, adv. 1) I hemmet. *Blifva, vara h. Hålla sig h. H. hos mig, dig, honom. Sitta h., vara mycket h., sällan gå ut.* (Fig.) *Vara h.,* halva kommit helskinnad ifrån saken. (Ordspr.) *H. är bäst,* hvar och en trives bäst i hemmet, der man är mest obesvärad. — 2) Brukas äfv. ofta nästan adjektivt och betydter då detsamma som: boende. *Hvar är du h.?* hvar har du ditt hem? (Fig. fam.) *Ej veta, hvar man är h.,* ej veta, hvar man är, hvar man har sina saker; vara alldeles förvirrad, förbryllad, rådlös. *Jag skall lära honom, hvar han är h.,* tukta honom, lära honom veta hut. *Jag märker nog, hvar han är h.,* hvad hans syfte är. *Är ni h. der?* är det er afsigt, ert syfte? — 3) Adjektivt har ordet äfven samma betydelse som *Bevandrad*, kunnig. *Vara h., väl h. i en sak. Han är väl h. i det språket, det ämnet. H. i sin konst. Deri är han ej särdeles h.* — *Syn.* Se *Bevandrad*.

HEMMAN, hëmmann, n. 3. (af *Hem*) 1) (ursprungligen) Den plats, som en husfader uppröjt för sig och sin ätt. — 2) En på landet af

åtskilliga slags ägor bestående, bebyggd, till visst mantal satt jordägendom, hvarå drifves den i orten varande grundnäring. Bildar sammansättningarna: Krono-, Skatte-, Kronoskatte-, Frälse-, Frälse-, Skattefrälse-, Bergfrälse-, Rå- och Rörshemman; Lönings-, Augments-, Prebende-, Annex- och mensal-, Lots-, Post-, Bergsmans-, Kyrko-, Akademi-, Hospitals- och Barnhus-, samt Krigsmanshushemman. — *Syn.* Gård. — 3) *Se Mantal.* — *Ss.* *H-sarrendator, -sägare.*

HEMMANSBRUK, n. 3. Ett hemmans brukande, häfd. — *Nyttjas äfv. någon gång i samma mening som Landtbruk.* — *Syn.* Gårdsbruk.

HEMMANSBRUKARE, m. 3. En, som bebod och brukar ett hemman. — *Syn.* Gårdsbrukare, Hemmansåbo, Hemmansägare, Landtbrukare, Åkerbrukare.

HEMMANSKLYFNING, f. 2. Delning af jord, hvarigenom vissa delar af ett hemman afsöndras ifrån det hela.

HEMMANSRÄNTA, f. 1. Ränta, som utgöres af ett hemman.

HEMMANTAL, n. 3. 1) *Se Mantal.* — 2) Antal af mantal. *Huru stort är egendomens h.?*

HEMMANTALSÄNTA, f. 1. Benämning på vissa af jorden utgående skatter, hvilka från början endast varit bevillningar, men småningom blifvit stående skatter, oskilkjaktiga från sjelfva hemmanet.

HEMMASTADD, a. 2. neutr. — *stadi.* 1) Som väl känner de ortliga förhållandena på ett ställe, i ett hus, o. s. v. *Han är mycket h. der på orten, i Stockholm, i operahuset.* — 2) Väl bekant och förtrogen med personerna i en familj; som ofta besöker ett hus, en familj. *Han är alldeles h. der i huset, i den familjen.* — *Syn.* Väl bekant, Som barn i huset. — 3) (fig.) Kunnig, erfaren i en sak. *H., väl h. i en sak, ett ämne, ett språk, en vetenskap, en konst. Göra sig h. i, med något.*

HEMMAVAND, a. 2. *Se Hemvand.*

HEMORROIDAL, hemåråjdäl, o. **HEMORROIDALISK**, a. 2. Som tillhör, har afseende på ell. utmärker hemorroider. — Äfv. *Hemorroidal.*

HEMORROIDALARTAD, --- ålårtadd, a. 2. Som har egenskap af, röjer likhet med, är tecken till hemorroider.

HEMORROIDER, hemåråjd'r, m. 3. pl. (från grek.) Ett slags sjukdom, bestående i blodsamlingar i trakten af ändtarmen, och orsakad af blodets alltför ymniga sammanflytning i portådern. Kallas äfv. Gyllenåder. *Öppna h.,* då blod afgår ifrån ändtarmen. *Blinda h.,* med taggar i sätet, men utan afgång af blod. — Äfv. *Hemorroider.*

HEMORT, hëmmört, m. 3. Den ort, der någon har sitt hem.

HEMQVARN, f. 2. Liten qvarn, endast för eget behof.

HEMSED, m. 3. Sed, som följes i hemmet, i hemlandet. *H-er*, en människas vanliga sätt att vara. Säges äfv. om djurens af instinkten föreskrifna lefnadsvanor.

HEMSJUK, a. 2. Som tränar af längtan att återse hemmet, hemorten eller hemlandet.

HEMSJUKA, f. sing. Trånande längtan att återse hemmet, hemorten eller hemlandet.

HEMSK, hëmsk o. hãmmsk, a. 2. (Isl. *Heimskur*, vansinnig) 1) Som väcker en djupt gripande känsla af oförklarlig fruktan och afsky. *En h. uppsyn, anblick. H-t utseende. En h. tafla. H-t löje.* — 2) (om person) Djupt nedslagen, dystert och förtviflad. *Jag vet ej, hvad som felas honom: han är så h., ser så h. ut.*